

Bizkaiko Gernika-Lumo udaletxean, 1989ko uztailearen hogeita zortzian, goizeko hamaiketan egin dute euskaltzain osoek hileroko batzarrea. Bildu dira: J. Haritschelhar euskaltzainburua, J. M. Lekuona buruordea, J. M. Satrustegi idazkaria, J. A. Arana Martija diruzaina, P. Altuna, P. Charritton, H. Hiriart Urruthy, A. Irigoien, E. Knörr, F. Krützig, E. Larre, F. Ondarra, P. Salaburu, J. San Martin eta L. Villasante, euskaltzainak; J. L. Lizundia idazkariordea eta J. J. Zearreta, Ekonomia eragilea.

Ezin etorria adierazi dute, X. Diharce eta Tx. Peillen jaunek.

Azken batzarreetako agiriak, dagozkien oharren ondoren onartu dira.

Diruzaintza

J. A. Arana Martija, diruzainak, urtariletik ekainera arteko kontuen berri eman du. Ekainaren 23an batzorde arduradunekin egindako bilkuraren ondoren burutu dela datorren urteko aurrekontua, esan du. Bataz beste % 6-eko gorakada izan du, aurtengo beharren kopuruaren arabera, eta epe barruan bidali da Eusko Jaurlaritzara.

Hiru ataletan banatu du 1989ko lehen sei hilabeteetako sarrera irteeren txostena: 1) Gastu arruntak; 2) Orotariko Euskal Hiztegia, eta 3) Euskal Herriko Hizkuntz Atlas, bakoitzaren kostua azalduz.

Finantziabideei dagokienez, Nafarroako Gobernuak urte osoko diru laguntza ordaindua duela, esan du, eta Eusko Jaurlaritzak bigarren herena hitzeman. Orain, horrenbestez, atzeratuak berehala ordainduko dira.

Batzordeen berri

Dialektologia.—J. Haritschelhar jaunak, ekainaren 29 eta 30ean CNRS-koekin Lakuan egindako bilera aipatu du. Atlasgintzako hitzarmenaz aritu dira. Informatizazioaren arazoa eztabaidatu dute eta beste eskualde batzurekin batera egin nahi da lana. Datorren abenduan Tolosan biltzeko gelditu dira: Hizkuntz Politikarako idazkari nagusia eta EJIÉ-ko arduradunak bertan egon ziren. Interesgarritzat jo du bilera euskaltzainburuak.

Onomastika.—Atzo bildu zen Gasteizen Onomastika batzordea. Euskal Herriko mendien izendegiari begiratu eman zitzaion. González Salazar batzordeki-deak “*Cantabria*” mendien izen zaharra *Toloño* zela segurtatzen duten zehaztasunak aurkeztu zituen.

Lizarrako Onomastika III. Jardunaldien aurre-kontuak zehaztu ziren eta hitze-mandako lanen kopurua aipatu zen. Batzorde zientifikoa osa dezaketen izenak eman ziren.

Biblioteka.—Uztailaren 14ean bildu zen Bilbon Biblioteka batzordea. Plaza Barriko egoitzan kokatzekoa den fonotekaz aritu ziren, besteak beste, batzartuak. Parisko Biblioteka Nazionalako antolamendua ikustera joatea erabaki zen. Datoren irailan batzorde tekniko batek hura ikusi ondoren bilera batzu egingo dira Euskaltzaindiari urte amaiera aurretik proposamen zehatza aurkezteko asmoz.

Batzorde Juridikoa.—Euskaltzaindiko batzarreetan azken aldi honetan behin eta berriz aipatu den batzorde hau ere bildu dela aditzera eman du J. L. Lizundiak. Bere eginkizun edo helburu hauek aipatu ditu: a) Euskaltzainburuaren aholkularitza; 2) Lege eta arau arazoetan erizpideak ematea; 3) Hitzarmen, akordio eta antzerakoen gidaritza; 4) Komeni denean erizpen juridikoak norbaiti agintzea, eta 5) Lege eta administrazio terminologiaz arta izatea.

Kanpo izendapenak

Euskarazko literatur lanak sortarazteko beka nortzuri eman erabakiko duen epaimahai balioemailerako ordezkaria izendatzea eskatzen dute Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Turismo Sailatik. J. M. Lekuona izendatu da eta ezinean A. Lertxundi.

Literatura unibertsaleko obren euskaratzea sustatu asmoz Gipuzkoako Kutxak sortua den “*Orix*e Sarirako”, epaimahaikidea izendatzea eskatzen du. P. Altuna joango da.

Eskuarteak

Eusko Jaurlaritzatik Hizkuntz Politikarako idazkari nagusiak gutun baten bidez, RENFE-k eskatuta egin duten geltokien errotulazio zerrenda aztertuz Euskaltzaindiak bere eritzia eman dezan, eskatzen du. Euskaltzainen artean banatu da, irailaren azkenerako hitzez-hitz bakoitzak bere oharrak egin ditzan. Azken begiratu emango dion batzorde hau izendatu da gero: I. Sarasola, M. Azkarate, R. Badiola, P. Charriton eta A. Sagarna, edo bakoitzak ordezkotzat eman lezakeena.

Gipuzkoako Diputazioko Herrilan eta Garraio Departamentutik errepidetza-rekin zerikusia duten hitz batzuren zerrenda jaso da, orain arte erabiliak biltzen omen dituen, argitarapen bat egiteko asmoz. Euskaltzaindiari eskatzen zaiona bere eritzia da eta, ahal balitz, oneritzia. Beste batzutan egindakoa eredutzat hartuz, euskal lurraldeetako lankideekin bildu lehenik eta elkarrekin hiztegi hori bateratzen ahalegindu daitezela, eskatuko zaio Gipuzkoako Diputazioari.

Emakumeen Euskal Erakundeak, aukeratu berria duen "Andraitza" izena ongi idatzirik dagoen galdetzen du. Tratatu da gaia eta esandakoen berri emango zaie arduradunei.

Euskal Herriko Unibertsitatearekiko hitzarmena ekainaren 27an sinatu zela Leioan, aditzera eman du euskaltzainburuak. Ospe haundiarekin egin zen ekintza akademikoa eta Jarraipen batzordea sortu behar da orain.

Nafarroa eta euskal erakundeen arteko hitzarmena urriaren 7an izenpetu daitekeela Oñatin, esan du gero J. Haritschelhar jaunak, bertan egin baitzuen Euskaltzaindiak 1919an bere lehen batzarrea, 70 urte beteko direlarik aurren. Lehen agiri hori nonbait argitaratzea ere aipatu da.

Plaza Barriko egoitzak duen aurrekontuaren berri eman da, eta lanak amaitu bitartean Euskaltzaindiaren Bilboko bulegoak Elkano kalean, bosgarren zenbakira aldatuak direla, jakinerazi da. Telefonoen zenbaki berriak banatu dira batzartuen artean.

Madrilgo Kultura Ministeritza prest dagoela Leizarragaren T.B. faksimilez argitaratzen laguntzeko, aditzera eman da, horretarako diru kopuru bat hitzeman duelarik. Alemanez daraman hitzaurrearekin batera, erdarazko itzulpena ere sar daiteke.

E. Knörr-ek jakinerazi duenez, "Centro de Estudios Universitarios de Cultura Ibérica" delakoak, euskal katedra sortu nahi du Alcalá de Henares-en.

Haraneder-en Testamentu Berria argitaratzeko prestaturik utzi duela Bilboko bulegoan, esan du P. Altunak.

J. M. Lekuona, Gipuzkoako ordezkariak esan du, Donostiako bulegoa Churruka kaletik, Hernani 15.era aldatzen ari direla une honetan, telefono zenbaki bera behintzat utziko dutelarik.

Eta besterik gabe amaitu da batzarrea.

BATZAR IREKIA

Gernika-Lumoko Alegria Jauregian, 1989.eko uztailaren 28an, egin du Euskaltzaindiak Jose Antonio Arana Martija euskaltzainaren sarrera dela eta, batzar irekia. Arratsaldeko Setan bildu dira mahaipuruan: Juan Luis Zuzaeta, Gernika-Lumoko alkatea; M.ª Karmen Garmendia, Eusko Jaurlaritzako Hizkuntz Politikarako idazkari nagusia; Tomas Uribeetxebarria, Bizkaiko Kultur Saileko foru diputatua; J. Haritschelhar, euskaltzainburua; J. M. Satrustegi, idazkaria; J. A. Arana Martija eta L. Villasante, euskaltzainak. Eseri dira baita ere: J. M. Lekuona, P. Altuna, P. Charritton, J. Hiriart-Urruty, A. Irigoyen, E. Knörr, F. Krutwig, E. Larre, F. Ondarra, P. Salaburu, J. San Martin eta I. Sarasola, euskaltzainak; J. Bilbao eta S. Onaindia, euskaltzain ohorezkoak; L. Akesolo, J. M. Aranalde, A. Arejita, M. Atxaga, M. Azkarate, R. Badiola, J. G. Etxebarria, K. Etxenagusia, B. Gandiaga, P. Goenaga, J. L. Goikoetxea, X. Kintana, J. Kortazar, J. L. Lizundia, P. Pujana, K. Rotaetxe, P. Uribarren, M. R. Urrestarazu eta J. J. Zearreta, euskaltzain urgazleak.

Lehendabizi, J. M. Satrustegi idazkariak goizeko euskaltzainen hileroko bilkuraren berri laburra ematen du.

Ongi etorria emanez, hasten du bere agurra Juan Luis Zuzeta uriko Alkate jaunak, beste herriko seme bat Euskaltzaindian sartzek Gernika-Lumori ematen dion ahorea azpimarratuz, lehen ere beste bat bait dago, hain zuzen, A. Luis Villasante.

Ondoren, J. Haritschelhar euskaltzainburuak bere hitzaldiñoa egiten du. Gaurkoan, aurtengo hirugarren euskaltzain sarrera ospatzen dela gogoratzen du: "Donostiako Udaletxean, I. Sarasola, urtarrilean; Baionako Udaletxean, Tx. Peillen, apirilean eta hirugarrena, egun, Gernikan, euskaldun guztien hiri saildian J. A. Arana Martija euskaltzain berriari ongi etorria ematera elkartu gara" dio euskaltzainburuak.

Jarraian, Arautegiaren 36. artikulua eta Barne Erregelaren 45. artikulua agintzen duena betez, bi euskaltzain joaten dira J. A. Arana Martijaren bila, hain zuzen, J. San Martin eta I. Sarasola jaunak.

J. A. Arana Martija euskaltzain oso berria sartzan da aretoan eta sarrera hitzaldiaren gaiari lotzen zaio, alegia "Euskaltzaindiko aulkien historiak hurbiltze bat" izeneko gaiari. Ordu beteko hitzaldi batetan gogoratu du Angel Allendesalazar bibliografoa, jauregiko familiakoa, eta beste euskal idazle gernikar batzu ere aipatu ditu sarrera gisa. Gero, ohi denez, hil arte orain berari dagokion aulkia bete zuen Juan Gorostiaga Bilbao euskaltzainaren biografia eta idaz-lanak eman ditu, jarraian sarrera hitzaldiaren gaia hartuz. Euskaltzaindiak 1918an Oñatin sortu zenetik gaur egunerarte izan duen historia aztertu du, lehen lau aulkia bete zituzten euskaltzainetatik hasi eta gaur hogeitalau aulkia betetzen dituztenetara iritsiz. Kronograma baten gidez jarraitu ahal izan du entzulegoak hitzaldiaren edukina, aulkiz - aulki, eta bere ustetan, nortzuk izan diren hirurogeitamar urteen zehar bata bestearen ondoren edo ordeko euskaltzainak adieraziz. Gerra ostean sortu ziren arazo larriak direla eta, hamazortzira eta hogeitalaura euskaltzainen kopurua gehitu zenean nola bete ziren aulki berriak eta laburbilduz aulki Proprietan jezarri diren 67 euskaltzainen historia azaldu du. Seber Altubek bete zuen bostgarren aulkiaz jabetzea, espero ez zuen oparia dela aitortu du, eta euskararen alde lanean jarraitzeko ziria. Txalo bero eta luzeekin eskertu diote entzuleek euskaltzain oso berriari egindako ikerketa.

L. Villasante euskaltzainak ematen dio erantzuna. J. A. Arana Martijaren bizitza eta batez ere, bere ikerlanez xehetasun ugari emanik, Euskaltzaindian orain arte egindako lana azpimarratu eta gero ere zenbait eginbeharreko betetzera animatuz. Sebero Altube Gernikan bizi eta hil zen arrasatear euskaltzainaren pareko ipintzen du, hain zuzen bere aulkia betetzen duelarik. Aranaren hitzaldia-ri zehaztapentxo bat edo beste egiten dizkio "ur handitan sartzeko asmorik gabe" esanez.

Erantzun hitzaldiaren ondotik, denak zutik, J. Haritschelhar euskaltzainburuak euskaltzain agiria eskuratzen dio eta Erakundearen domina ezarri. Ondoren, euskaltzain berria zoriontzen eta, jarraian, gauza bera egiten dute, beste mahaipuru-ruko eta gainontzeko euskaltzain oso guztiek.

Azken hitzak, Tomas Uribeetxebarria, Bizkaiko Foru Diputazioko Kultur Saileko diputatuak esaten ditu, Jose Alberto Pradera, Bizkaiko diputatu nagusi den gernikarraren, azken orduko ezin etorria adieraziz.

Gernika-Lumoko Udalak jauregiaren ganbara ederrean emandako lunch batekin bukatu da egungo eginkizuna.

Jean Haritshcelhar
Euskaltzainburua

J. M. Satrustegi
Idazkaria